

Pontophilus norvegicus

Tvåtaggig mudderräka

Kräftdjur, Marina tiofotade kräftdjur

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Nära hotad (NT)
B1ab(iii)

Klass: Malacostraca (storkräfter), **Ordning:** Decapoda (tiofotade kräftdjur), **Familj:** Crangonidae (lerräkor), **Släkte:** *Pontophilus*, **Art:** *Pontophilus norvegicus* - tvåtaggig mudderräka (M.Sars, 1861) **Synonymer:** *Crangon norvegicus* M.Sars, 1861

Kännetecken

En räka i familjen Crangonidae som påträffas längs de norra delarna av svenska kusten (främst Bohuslän) och där bara finns på större djup (vanligen under 70 m). Skiljs från *Pontophilus spinosus* på att ryggsköldens sidor har en övre sidoås med två taggar och en undre ås med en tagg (*P. spinosus* har en övre sidoås med tre taggar och en undre ås med två taggar).

Totallängd: upp till 75 mm (ovanligt med maxstorlek). Panntaggen når nästan lika långt ut som yttersta delen av ögonen och saknar taggar. Den är långsmalt triangelformig med rundad spets och har vid basen en kort tagg på vardera sidan. Ryggskölden har tre (ev. fyra) framåtriktade taggar längs mittlinjen som på vardera sidan är flankerad av en längre ås bestående av två taggar samt något längre ner på sidan en tredje ås med en tagg. Detta skiljer arten tydligt från den vanligare, närstående arten *Pontophilus spinosus*, som har tre taggar på andra åsen och två på den tredje. Ryggskölden har också både antenn- och munkantstagg. Första antennen har två antennspröt. Antennskaftsfliken (styloceriten) är vasst spetsig och ungefär hälften så lång som antennskaftet. Käkarna saknar palp och bitutskott, tuggutskottet har vassa tänder. Antennplattans kanttagg når inte utanför själva plattan. Tredje paret käkfötter når ut till 1,5 gånger antennplattans längd och är försett med yttergren.

Första paret gångben är mycket kraftigare än övriga ben och har en fällklo samt en kort yttergren. Andra benparet är kort och slankt och når ut till ca 50 % av propodus på första benparet. Carpus är osegmenterad och har en klosax som är ca 50 % av propodus längd. Övriga tre benpar är normala gångben, där fjärde och femte benparen är ungefär likstora medan det tredje är längre och slankare. Båda könen har utskottet *appendix interna* på innergrenen av andra till femte bakkroppsbenen (pleopod II till V). Stjärtplattan, som är tydligt avsmalnade bakåt, har två par små sidotaggar.

Färgteckning. Tvåtaggig mudderräka är prickigt brunröd, ibland med gulaktiga fläckar.

Utbredning och status

Tvåtaggig mudderräka förekommer på större djup (under 100 m) i Skagerrak. Den europeiska utbredningen i övrigt sträcker sig från Grönland, Spetsbergen och Island vidare ner längs Norges kust och längs europeiska kusten in i västra Medelhavet till Sicilien, dock endast sparsamt förekommande där. Det spekuleras om medelhavspopulationen utgör en istidsrelikt, dvs. att arten etablerades där under senaste istiden. Den är även påträffad i västra Atlanten från New York och norrut till 44°N.

Ekologi

Tvåtaggig mudderräka kan påträffas från ca 50 m och djupare (max 1 450 m), men den finns oftast på 200–500 meters djup och vanligen på mjukbotten.

Hot

Arten påverkas sannolikt negativt av den omfattande bottentrålningen.

Åtgärder

Trålfria skyddade områden skulle kunna fungera som refugier för arten. I övrigt är det svårt att föreslå specifika åtgärder eftersom kunskapen om artens utbredning och status är så bristfällig.

Övrigt

Namngivning: *Pontophilus norvegicus* (M. Sars, 1861). Originalbeskrivning: *Crangon norvegicus*. Beretning om en i Sommeren 1859 foretagen zoologisk Reise ved Kysten af Romsdals Amt. Nyt Magazin for Naturvidenskaberne, 11B [year 1859]: 241–263. Synonymer: *Crangon norvegicus* M. Sars, 1861; *Hippolyte costata* Leuckart, 1847.

Etymologi: norvegicus (lat.) = från Norge, nordlig. Syftar på utbredningen.

Litteratur

Enckell, P.H. 1980. *Kräftdjur*. Signum i Lund, (8) 685.

Hayward, P.J & Ryland, J.S. 1995. *Handbook of the Marine Fauna of North-West Europe*. Oxford University Press. BILD (Fig. 8.44).

Smaldon, G. 1994. *Coastal Shrimps and Prawns Keys and Notes for Identification of the Species* edition 2. Edited by G Smaldon, LB Holthius and CHJM Fransen Synopsis of the British Fauna. Vol. 15.

Författare

Matz Berggren 2017 (kännetecken, ekologi, utbredning, bearbetad av Ragnar Hall, ArtDatabanken). Matz Berggren 2006 (naturvårdsinformation).